

DA LI JE SRBIJI POTREBAN NOVI USTAV?

STAV POLITIČKE ELITE U SRBIJI

piše: Andrej Bojić

Aktuelni Ustav Srbije donet je 2006. godine. Od momenta donošenja postao je predmet različitih kritika koje se odnose ne samo na proceduru njegovog donošenja već i na sam tekst i rešenja koja su sadržana u njemu. Postavlja se pitanje **da li početak pregovora Srbije i Evropske unije i rezultati nedavno održanih parlamentarnih izbora predstavljaju trenutak kada se treba pokrenuti ozbiljna, temeljna i odgovorna rasprava koja će dovesti do promene Ustava?**

Argumenti za promenu Ustava jesu brojni i kreću se od tehničko-pravnih primedbi na tekst Ustava do kritika koje zadiru u meritum samog Ustava. U izjavama predstavnika političkih stranaka u prilog zahteva za promenom Ustava najčešće možemo naći sledeće argumente: **potreba usklađivanja najvišeg pravnog akta Srbije sa zakonodavstvom Evropske unije**; zatim, bolje definisanje **položaja i finansiranja AP Vojvodine**; pitanje **statusa AP Kosova i Metohije**; kao i argument koji se odnosi na određene promene unutar **političkog sistema Srbije**.

POLITIČKE PARTIJE: PRO et CONTRA

Analizirajući izjave visokih stranačkih funkcionera koje su se u proteklom periodu mogle naći u srpskim medijima, možemo izdvojiti tri grupe izjava. Na jednoj strani nalaze se oni koji **jasno i otvoreno** govore o neophodnosti ustavne promene. Na suprotnoj strani nalaze se malobrojni **zagovornici očuvanja postojećeg stanja** koji smatraju da se Ustav ni po koju cenu ne sme menjati i da on u sadašnjem obliku predstavlja najbolje moguće rešenje. Negde između njih, možemo prepoznati stavove **onih koji se latentno zalažu za reviziju**, svesni njene neophodnosti, ali koji još uvek nisu spremni da se javno izjasne i odrede po ovom pitanju. Najveće stranke u Srbiji, kao i vodeći političari, slažu se u oceni da se Ustav mora menjati. U dve političke stranke koje učestvuju u radu tehničke Vlade još uvek se danas niko zvanično ne izjašnjava po ovom pitanju, ali neki stavovi ipak postoje.

Evropski pokret Srbija

PROMENA USTAVA	ZAGOVARALI PROMENU USTAVA U PREDIZBORNOJ KAMPANJI	PODRŽAVAJU PROMENU USTAVA	PROTIVE SE BILO KAKVIM PROMENAMA USTAVA
1. SNS			
2. SPS			
3. DS			
4. NDS			
5. LSV			
6. SPO			
7. SVM			
8. DSS			
9. LDP			
10. URS			
11. SRS			
12. ZZS			
13. NS			
14. VP			

SRPSKA NAPREDNA STRANKA

U **Srpskoj naprednoj stranci (SNS)** smatraju da će promena Ustava biti uslov za EU, ali da se o tome treba postići široki društveni i politički konsenzus i da ne treba po svaku cenu srljati u promenu Ustava. U SNS-u napominju da se o ovom pitanju nije zvanično razgovaralo unutar partije, ali ni unutar koalicije koja čini aktuelnu Vladu. Međutim, treba podsetiti da je SNS jedina partija koja je do sada uputila zvanični zahtev za promenu Ustava.

СОЦИЈАЛИСТИЧКА ПАРТИЈА СРБИЈЕ

U **Socijalističkoj partiji Srbije (SPS)**, isto kao i u SNS-u, nema zvaničnog stava po ovom pitanju. Lider SPS-a i aktuelni premijer Ivica Dačić izjavio je da državni vrh nije razgovarao o ovom pitanju, ali nije isključio mogućnost promene Ustava ukoliko dođe do obostrano prihvatljivog rešenja za Kosovo i Metohiju. Lider socijalista smatra da promena Ustava mora biti deo ozbiljnog paketa promena uz široki konsenzus i veliku političku saglasnost.

ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА

U **Demokratskoj stranci (DS)** ističu da se Ustav mora menjati kako bi Srbija mogla da nastavi svoj evropski put. Demokrate se slažu u oceni da se Ustav treba menjati posle široke javne rasprave, jer je bez njegove promene nemoguće sprovesti suštinsku decentralizaciju i regionalizaciju zemlje, a u okviru toga unaprediti i položaj AP Vojvodine.

Evropski pokret Srbija

СРПСКИ ПОКРЕТ
ОБНОВЕ

Srpski pokret obnove (SPO), koji se na najnovijim izborima našao na listi SNS, ocenjuje da Srbija treba da promeni Ustav, jer je on prepreka za pregovore o Kosovu i prepreka evroatlantskim integracijama zemlje.

SAVEZ
VOJVODANSKIH
MAĐARA

Najglasniji zagovornici promene Ustava jesu funkcioneri političkih stranaka iz Vojvodine. Tako za **Savez vojvođanskih Mađara (SVM)** promena Ustava „nema alternativu“. Predsednik SVM-a Ištvan Pastor ocenjuje da pitanje revidiranja Ustava mora doći na dnevni red u narednom četvorogodišnjem periodu.

ЛИГА СОЦИЈАЛДЕМОКРАТА ВОЈВОДИНЕ
LIGA SOCIJALDEMOKRATA VOJVODINE
LIGA SOCIALDEMOKRATOR VOJVODINY
LIGA SOCIALDEMOKRATOR DIN VOJVODINA
LIGA СОЦИЈАЛДЕМОКРАТОР ВОЈВОДИНЕ
LIGA SOCIJALDEMOKRATA VOJVODINE

U **Ligi socijaldemokrata Vojvodine (LSV)**, u kojoj se još od donošenja aktuelnog Ustava zagovara njegova promena, ističu da će ova partija ići na promenu Ustava, a u okviru njega na mnogo bolje i trajnije definisanje položaja Vojvodine. U LSV-u smatraju da je promena Ustava pitanje koje dotiče srž evropskih integracija naše zemlje.

U zahtevima za promenom Ustava na teritoriji AP Vojvodine najdalje su otišli članovi regionalne **Vojvođanske partije**, koji su sredinom prošle godine počeli sa prikupljanjem potpisa za promenu Ustava koji će definisati Vojvodinu kao republiku unutar države Srbije.

Stavovi političkih stranaka u Srbiji prema pitanju promene Ustava i najznačajnijih argumenata koji se navode kao razlog za promenu Ustava

Razlozi za promenu Ustava	Politička stranka													
	SNS	SPS	DS	SPO	SVM	LSV	LDP	URS	ZZS	NS	NDS	VP	DSS	SRS
1. Pristupni pregovori sa EU	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
2. Položaj AP Vojvodina			X		X	X	X	X		X	X	X		
3. Položaj AP KiM		X		X			X			X	X			
4. Organizacija političkog sistema	X									X				
5. Veća decentralizacija			X					X	X	X				

Evropski pokret Srbija

УЈЕДИЊЕНИ
РЕГИОНИ СРБИЈЕ

Ujedinjeni regioni Srbije (URS) smatraju da je Ustav postao tesan i da ga treba menjati. Za URS je potrebna promena Ustava kako bi lokalne zajednice decentralizacijom dobile više ovlašćenja, što je, po rečima funkcionera ove stranke, jedan od standarda koji će Srbija morati da ostvari ukoliko želi da postane članica EU.

Zajedno za Srbiju (ZZS) je partija koja se takođe zalaže za promenu Ustava, smatrajući da je centralizovana država velika prepreka razvoju Srbije. U ovoj stranci smatraju da Srbija treba da bude zemlja tri regiona: Vojvodine, Beograda i centralne Srbije.

Liberalno
Demokratska
Partija

Na ovoj strani nalazi se i **Liberalnodemokratska partija (LDP)**, u kojoj ističu da kosovska realnost i evropske integracije nalažu promenu Ustava, kao i da je promena značajna za unapređenje položaja Vojvodine. LDP je partija koja se još od usvajanja Ustava 2006. godine otvoreno zalagala za njegovu promenu.

НОВА
ДЕМОКРАТСКА
СТРАНКА

Dve najmlađe partije na političkoj sceni Srbije, **Nova stranka (NS)** Zorana Živkovića i **Nova demokratska stranka (NDS)** Borisa Tadića, takođe se zalažu za ustavnu reviziju. Lider NS-a Zoran Živković je prilikom osnivanja stranke izjavio da će se Nova stranka zalagati za promenu Ustava Srbije i izbornog sistema, ističući da je revizija najvišeg pravnog akta države usmerena ka uvođenju vladavine prava i utvrđivanju identitetskog pitanja. U najmlađoj stranci u Srbiji takođe smatraju da se Ustav mora menjati. Lider NDS-a Boris Tadić nedavno je istakao kako veruje da će u narednom periodu doći do promene Ustava, jer je to obaveza koja se ne odnosi samo na Vojvodinu, već i na Kosovo i evropske integracije.

Nasuprot partijama koje otvoreno ili manje otvoreno podržavaju promenu Ustava i potpuno su spremne da razgovaraju na tu temu, nalaze se oni koji ne podržavaju takvu ideju. Dskorašnje parlamentarne stranke koje se otvoreno protive promeni postojećeg Ustava jesu **Demokratska stranka Srbije (DSS)** i **Srpska radikalna stranka (SRS)**. U DSS-u smatraju da Ustav Srbije ne treba menjati, jer on čuva suverenitet naše zemlje. Ističu da je laž da se Ustav mora menjati zbog evropskih integracija i odbacuju bilo kakvu raspravu na ovu temu. Pored DSS-a,

Evropski pokret Srbija

Jedino je još SRS zvanično protiv promene Ustava. Sa ovakvim stavom radikala javnost je upoznata iz pisma njihovog lidera Vojislava Šešelja, pročitano na jednom predizbornom skupu u Beogradu. Sa ovakvim oštrim stavovima protiv, uz napomenu da ostale stranke tzv. „patriotskog bloka” nisu davale zvanične izjave o ovom pitanju, DSS i SRS ostaju usamljene na strani onih koji su otvoreno protiv promene aktuelnog Ustava.

Dakle, kao što smo mogli da vidimo, od većine političkih stranaka koje deluju na političkoj sceni Srbije, jedino su DSS i SRS otvoreno protiv promene postojećeg Ustava. Sve ostale partije se slažu u oceni da je uz temeljnu i ozbiljnu debatu i uz široki društveni i politički konsenzus potrebno izmeniti Ustav. SNS je jedina partija koja je do sada podnela zvaničnu inicijativu za promenu Ustava, dok su o potrebi promene Ustava u predizbornoj kampanji za parlamentarne izbore 2014. godine govorili funkcioneri DS-a, NDS-a, LDP-a, ZZS-a, NS-a, SVM-a i LSV-a. Sve stranke koje su nakon izbora ušle u srpski parlament, u manjoj ili većoj meri, podržavaju promenu Ustava, dok su stranke koje se protive promenama ostale ispod cenzusa.

ANDREJ BOJIĆ je diplomirani politikolog za međunarodne poslove i istraživač saradnik Istraživačkog foruma Evropskog pokreta u Srbiji

Napomena

Rad obrađuje zvanične stavove političkih partija u Srbiji o promeni Ustava tamo gde se eksplicitno taj stav navodi kao stav političke partije, kao što je to slučaj sa SRS, DSS, SVM i LDP. U ostalim slučajevima uzete su u obzir izjave lidera i rukovodstva partija po ovom pitanju iz sredstava javnog informisanja. Analiza obuhvata period od 2008. godine do danas. (Prim. aut.)

Kralja Milana 31/II
11000 Beograd
Republika Srbija
tel: + 381 11 3640 174
fax: + 381 11 3640 202

www.emins.org

Pregled činjenica (eng. *factsheet*) je napisan u okviru projekta „Iščekujući novi Ustav”. Projekat finansijski podržava ambasada Kraljevine Holandije u Srbiji u okviru MATRA programa Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Holandije.

Mišljenja i stavovi izraženi na stranicama svih elektronskih i štampanih materijala u vezi sa projektom predstavljaju isključivo mišljenja i stavove autora i njihovih saradnika i ne predstavljaju nužno zvaničan stav Evropskog pokreta u Srbiji, ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji, niti Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Holandije.